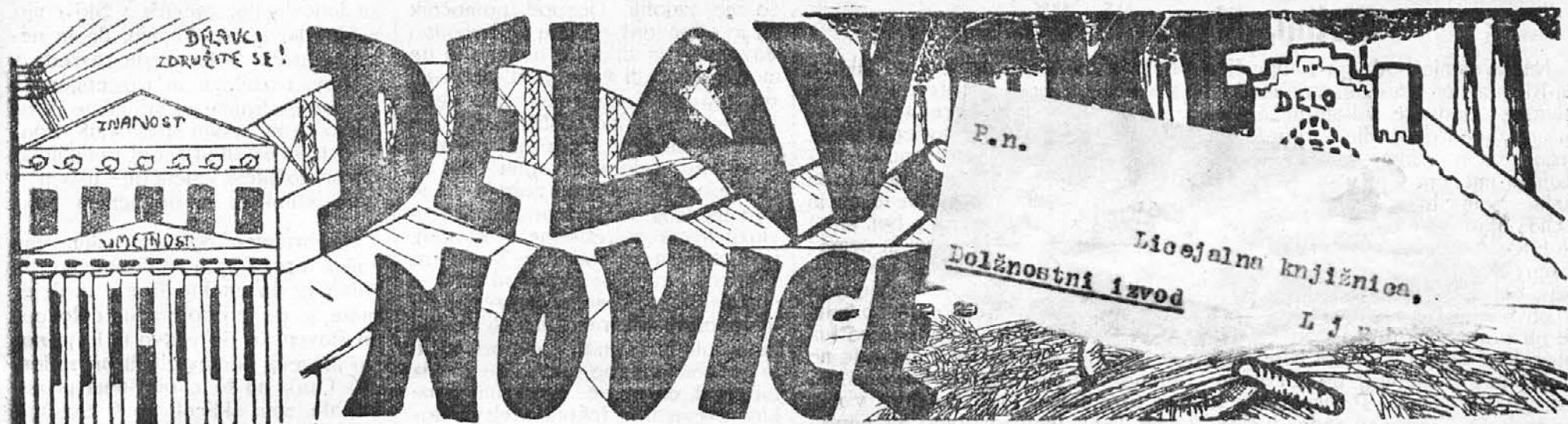




Izhajajo vsak petek. — Uredništvo in upravništvo (začasno): Ljubljana, Knafljeva ulica 18. — Naročnina za mesec 6 Din, četrletno 18 Din.

Štev. 19.

Glavni urednik: VLADISLAV FABJANČIČ.

Leto III.

Za enotno rudarsko strokovno organizacijo.

Odmev odprtega pisma »Delavskih Novic« rudarskim strokovnim organizacijam.

V 17. številki smo prinesli odprto pismo »Zvezi rudarskih delavcev«, »Uniji slovenskih rudarjev«, »Strokovni zvezi rudarjev«, »Narodno-socialni strokovni zvezi«, v katerem te organizacije v interesu rudarskega delavstva pozivamo, naj skličejo rudarsko konferenco, na kateri naj se obravnava dnevni red »enotna rudarska strokovna organizacija«. Ako rudarske organizacije ne soglašajo s tem predlogom, smo jih pozvali, naj predložijo kak drug način, da se pride do združitve obstoječih rudarskih organizacij. Če pa ostane naš poziv brez odmeva, smo izjavili, da bomo prisiljeni sami sklicati tako konferenco, na katero pa bomo povabili vse rudarske organizacije. Naše globoko prepričanje je namreč, da je zahteva po enotni strokovni organizaciji sodobna, pravilna, da odgovarja delavskim koristim in da more sedanje nezaupanje napram razcepljenim strokovnim organizacijam odstraniti le enotna strokovna organizacija, kjer se bo prenehal strankarski bračomorni boj. Za eno industrijsko vejo, ena sama sindikalna organizacija! to je naše geslo.

Na naše odprto pismo smo prejeli kot prvi sledeči odgovor:

Strokovna komisija za Slovenijo

Selenburgova ulica 6/II.

Ljubljana, 20. nov. 1923.

Sodruhu Vladislavu Fabjančiču
Ljubljana.

Čeprav ste pričeli z akcijo v rudarskih revirih na način, ki se ne more smatrati za premišljen in ki kaže, da nimate prave sodbe o Uniji rudarjev, priključenem delu rudarskega pokreta, nočemo opustiti nobene prilike, ki bi nudila vsaj količkaj izgleda, da se desolajne razmere med rudarji izboljšajo.

Zato vabim Tebe in s. Klemenčiča, da se oglašita ob priliki v Strokovni komisiji, da Vam moremo povedati v osebni diskusiji svoje mnenje o Vašem projektu glede sindikalnega ujedinjenja rudarskih delavcev.

S sodružnimi pozdravi

Filip Uratnik.

V želji, da se za korak približamo zaželeni enotni rudarski strokovni organizaciji in da tudi ustmeno razložimo naš predlog, s čimer bi izginile nejasnosti, se je naš urednik odzval pozivu in odšel v Strokovno komisijo.

Tu mu je s. Uratnik izjavil, da tudi organizacije, priključene Strokovni komisiji, gledajo v današnji razcepljenosti delavstva glavni vzrok njegove obnemoglosti. Tudi oni so v načelu za enotne strokovne organizacije. Vendar po njihovem mnenju takozvane krščansko-socialne strokovne organizacije ne prihajajo v poštev za kaka združevalna pogajanja. Težava bo tudi z narodnimi socialisti, dasi se mora priznati, da so nam narodno-socialistični rudarji mnogo bližji kot pa njihovi že-

lezničarji, ki so izrazito žolta organizacija. Kar se tiče neodvisnih strokovnih organizacij, so organizacije Strokovne komisije vodile pred časom že dolgotrajne razgovore o enotni fronti in enotnosti strokovnih organizacij, prišle pa so žalobno do prepričanja, da vodstvo neodvisnih ne misli iskreno z enotno fronto. Izigravati se ne pustimo, je rekel s. Uratnik, in predno se spustimo v nova pogajanja, hočemo videti tudi na drugi strani resnobo in iskrenost. Če dobimo garancijo za to, se hočemo pogajati na podlagi resničnosti in ne samo umišljenega članstva. Smašamo, da je k zedinjenju treba iti posredno in sicer bi bil možen najprej skupen akcijski odbor obeh rudarskih organizacij, v katerem bi se ljudje med seboj spoznali, se naučili pravilno ceniti in bi se potem njega omilila in odpravila sedanja medsebojna gonja. S tem bi bil podan most h končni združitvi v enotno strokovno organizacijo. S. Uratnik nas je nadalje opozarjal na zastrupljenost razmer v revirih, na internacionalne težave, ki neugodno vplivajo na naš projekt. Dejal pa je, da bo Strokovna komisija pazljivo spremljevala našo akcijo in bo pri dobri volji s strani »Zveze rudarskih delavcev« priporočila »Uniji slovenskih rudarjev«, da se nameravane konference udeleži s konkretnimi predlogi.

Da se odstranijo raznovrstne zapreke strokovnemu združenju, smo smatrali v prvi vrsti za potrebno, da se prepričamo o resnični številčni moči raznih organizacij, ker vemo, da bo jasnost razpršila razna napačna domnevanja in postavila celo akcijo na realna tla. Naši prošnji se je s. Uratnik takoj odzval in nas je

na podlagi točno vodenih računskih knjig, seznamov, potrdil itd. prepričal, da list »Delavec« izhaja v 6000 izvodih in da se ne pošilja zastoj. Prepričali smo se nadalje, da je Unija slovenskih rudarjev močna zlasti na Koroškem in da ima precej plačujočih članov tudi v ostalih revirih. Njeno članstvo znaša okroglo 2000. Uverili smo se tudi, da je n. pr. kovinarska organizacija vsled razcepa na jesenicah nazadovala, da pa ima še vedno nad 300 članov, ki so zadnji mesec plačali članarino. Potrditi moramo pa, da so podružnice na Dobravi, Javorniku itd. celo napredovale.

Vse to radi potrjujemo, ker smatramo, da sta samo resnica in jasnost svetlovalca k pravemu uspehu.

Odgovor Strokovne komisije na naše odprto pismo nas ne zadovoljuje, vendar vidimo v njem možnost nadaljnjih razgovorov v interesu strokovne združitve rudarskega proletariata.

Sedaj je vrsta na drugih v odprtem pismu imenovanih rudarskih organizacij, da podajo svoje mnenje o nameravani rudarski konferenci in sploh o tem, kako naj se pride do enotne rudarske strokovne organizacije, oziroma kako naj se na drug način izvede rudarsko delavstvo iz sedanjega obupnega stanja.

Uredništvo »Delavskih Novic«.

Ali ste že poravnali naročnino?

LISTEK.

Emil Zola:

Germinal.

Prevel . . .
(Nadaljevanje.)

Maheu je rekel:

»To je prvo postajališče. Sedaj smo tristo dvajset metrov globoko. Hitro gre, kaj?«

»Kako je globoko?« je rekel Štefan počasi.

Pot nizzol je morala trajati že ure. Trpel je vsled slabega mesta. Ni se upal premakniti in Katarina lakeť ga je mučila neprestano. Ni govorila besede, samo čutil jo je, ker ga je grela. Ko je prispela na posled kišta v globočino petstoštirinpetdeset metrov, je slišal na svoje začudenje, da je trajala vožnja nizzol le nekaj minut. A šum pritrujočih se zapornic in občutek tal pod nogami ga je spravil v dobro voljo in iz šale je začel Katarino likati.

»Kaj imaš pod kožo, da si tako gorek? ... Tvojo lakeť pošteno čutim v trebuhu.«

Zdaj se je tudi ona veselo zasmejala. Ali je neumen, da jo ima še vedno za fanla.

»Moja lakeť ti je morala obličati v obeh,« je odgovorila.

Kišta se je praznila; delavci so stopili skozi dvorano postajališča, dvorano, ki je bila vsekana v skalo in so jo razsvetljevale tri velike svetiljke. Štiri galerije so se zevajoče odprle.

»Tukaj, tukaj!«, je rekel Maheu Štefanu. »Imamo še dobre štiri kilometre poti.«

Delavci so se zgubili v globini teh črnih lukenj. Štefan je stopal za Maheujem, pred katerim sta šla

Caharija in Levaque. Šli so eden za drugim brez besede. Mladenč se je spotaknil pri vsakem koraku in se ujemal z nogami v tračnicah. Ze trenutek ga je vznemirjal nerazločen šum, ki se je zdelo, da prihaja kot orkan iz notranjosti. Svetloba je prodrla noč. Čutil je, kako se je stresala skala; in ko se je kakor njegovi tovariši naslonil proti steni, je videl, kako mu je šel mimo obraza veliki sivec, ki je vlekel vrsto voz. V prvem je sedel Hubert in držal vajeti, za zadnjim pa je capljat bos Jeanlin.

Zopet so šli dalje. Sprejeli pred njimi je bil križpot in dve novi galeriji sta se odprli. Tropa se je spet razdelila. Ta galerija je bila lesena in hrastovi stolpi so podpirali streho. Vrstle voz so šle stalno mimo. Čim dalje so šli, tem ožja je bila galerija in vedno so se morali prigibati.

Štefan je trdo trčil z glavo. Pazno je sledil vsakemu Maheujevemu gibu. Tudi spolzka tla, ki so bila vedno bolj mokra, so mu delala težave. Od časa do časa je brodil po pravih lužah. Kar se mu je pa zdelo najbolj čudno, je bilo stalno menjavanje temperature. Spočetka je bilo ledeno mrzlo, sedaj pa je pojmal mrzli veler in naraščala vročina, ki je postala na koncu svinčeno-dušiča.

Maheu je bil dolgo tiho. Zdaj je zavil na desno v novo galerijo in rekel, ne da bi se ozrl:

»Viljemova žila.«

To je bila žila, kjer je bil njihov posad. Že pri prvem koraku je zadel Štefan z glavo in si obdrnil lakeť. Streha je bila tako nizka, da se je moral sključiti. Voda je segala do členkov. Tako so šli dvesto korakov; in naenkrat je videl, kako so izginili Levaque, Caharija in Katarina, da se je zdelo, da so se zgubili skozi ozko špranjo.

»Sedaj bo treba plezati,« je rekel Maheu. »Obesite svetiljko na gumb in se trdno primite za les.«

Izginil je, Štefan je moral za njim. Ta v žilo spuščeni kamin je bil za rudarje. Bil je debel kakor plast premoga, komaj šestdeset centimetrov. K sreči je bil mladenič slok. Ker je bil še neizurjen, je porabil vse preveč moči, da se je preril skozi. Petnajst metrov visoko je bila prva spojna pot. A treba je bilo iti dalje, kajti Maheu in tovariši so bili že na šestem, v peklju, kakor so ga imenovali. In vsakih petnajst metrov so se vršile poti druga na drugo. Plezanja ni bilo konca. Štefan je sopihal in lovil sapo ter so mu bili udje kot zdrobljeni.

»Pogum! Tu je!« je slišal Katarino.

Ko pa je res prišel, je zavpil tuj glas iz rova:

»Kaj pa je to? Kaj se tako norčuje iz ljudi? Jaz moram iti dva kilometra od Montsouja in sem vendar prvi na mestu.«

Bil je Chaval, velik, suh mož, petindvajset let star, koščat, surovega izraza. Jezil se je, da je moral čakati. Ko pa je zagledal Štefana, je vprašal:

»Kaj pa je to?«

Ko mu je Maheu razložil stvar, je dodal skozi zobe:

»Ti postopači že odjedajo dekletom tisto malo kruha.«

Moža sta se pogledala in njun pogled je bil poln sovraštva, ki se je takoj vnelo. Štefan je občutil žaličev, ne da bi jo še razumel. Zavladal je molk, vsi so šli na delo. Naposled so bile žile polne, posadi v obratu, rov si je privoščil svoj dnevni delež človeškega mesa, skoro sedemsto delavcev, ki so delali v tej uri v tem ogromnem mravljišču, vrtali zemljo na vse strani, jo žrli kot trhel les.

Tistim, ki se jih tiče.

Na izvajanja sodruga Fabjančiča in Klemenčiča smo zaman čakali na stvarne odgovore, v katerih bi skušali prizadejati gospodje s Turjaškega trga ovreči trditve, napisane in s polnim imenom podpisane v našem listu. Namesto tega nas napada »Glas Svobode« s psovskami, da smo konfidenčni, da izhajamo kot neplačana priloga »Policijskega vestnika«, pa ne samo to, spušča se celo v otročje smešno dlakocepstvo, da je na primer sodrug Klemenčič zahteval od delavca, da ga nagovarja z »vi« in to sramotilo, da je Fabjančič govoril v Svisci s Pašičem. Vse to kaže, kako v jedro so zadeli ti članki ter zbegali gospode, katerim so bili predvsem posvečeni. Ni moja namera spodbijati trditve o konfidenčnosti, ker kdor hoče pošteno misliti, tem demagoškim frazom ne bo pridajal nobene važnosti. Hočem pa tukaj precizirati principijelno stališče načina naše politične borbe. Kot eden glavnih principov nam je bil ob ustanovitvi »Del. Novic«, da se izogibamo neupravičeni osebnih napadov, da se ne poslužujemo demagoških fraz. Zato so vsi članki, ki razkrivajo moralne in politične kakovosti govorih oseb, katere izkoriščajo na brezvesten način delavno ljudstvo, podpisani z namenom, da se ima napadeni priliko zagovarjati in nastopati ne samo proti odgovornemu uredniku, temveč proti piscu članka samemu. Uverjen naj bo pisec članka v »Glasu Svobode«, da bi v slučaju, ko bi naš list hotel res biti to, kar mu očita, to postalo za izvestne brezvestne osebe in mogoče tudi celo za pisca tega članka zelo neprijetno, o čemur mislim, da je pisec sam trdno prepričan. Ker

nam je pa vsaka nemoralna taktika političnega boja nesprejemljiva, se se bomo držali še naprej naših principov poštenega odkritega boja, nudeč s tem priliko vsakemu, da nastopi tudi on proti nam z odkrito in pošteno besedo, ker le na ta način se zamore voditi političen boj, ki ne bazira samo na frazerstvu in demagogiji, ampak v resnem in požrtvovalnem delu za doseg vzvišenega cilja, za katerim stremi delavno ljudstvo celotnega sveta. V bodoče na take demagoške pavšalne napade ne bomo več odgovarjali, ker nimamo za to niti časa, niti prostora v našem listu, temveč bomo šli naprej po začrtani poti, v trdni veri, da je doba frazerstva minula in je sedaj čas samo za smoteno in požrtvovalno delo, ob katerem se bode razbilo spletkarenje vseh lažirevolucionarjev, katerih prepričanje je odvisno edino le od dobrih poštinih zvez z deželami izven Slovenije.

Doba, ko se je tako plodonosno ribarilo v kalnem, je minula, to vedo tudi ti gospodje, odtod njihovo nervozno pisanje in blatenje, ker se zavedajo, da tam, kjer je treba dela in nesebične požrtvovalnosti, ni prostora za ljudi, katerih edino merilo je debelost v usnje vezanega prepričanja.

Zatorej le naprej z blatenjem in pavšalnim sumničenjem. Uverjen sem, da je blizu čas, ko bode še tisto malo prevarancev, kateri Vam danes še verujejo, spregledalo ter Vas postavilo med ljudi, ki so — bili.

Lojze Dolenc,

odgovorni urednik in član konzorcija »Delavskih Novic«.

Vladislav Fabjančič:

Kako so ubili delavsko enotno fronto?

Kdo je kriv sedanji nemoči delavskega razreda v Sloveniji?

(Nadaljevanje.)

Ko sem uvidel, da je v tej okolici sleherni resno delo nemogoče, sem sklenil vrniti se za vsako ceno domov, naj se zgodi karkoli. Medtem so se v Ljubljani po zaslugi s. Klemenčiča ustanovile »Delavske Novice«, ki so v glavnih potezah zavzemale isto taktično smer, kot sem jo jaz zagovarjal.

Pri izvedbi svojega sklepa sem nelenel na najtežje ovire. Dočim je dr. Lemež dobil od ljubljanskega policijskega ravnateljskega priporočeno na Dunaj poslan normalni rdeči potni list z dovoljenjem, da se lahko neovirano vrne v Ljubljano, mi

SHS poslaništvo na Dunaju na noben način ni hotelo dati potnega dovoljenja v Jugoslavijo. Tako sem bil prisiljen vrniti se v Jugoslavijo, kakor sem bil odšel iz nje, namreč brez potnega lista. Ko sem dospel v Ljubljano, me je mariborska obmejna policija izvolila obiskati v moji sobici v Mostah in mi sporočiti naredbo, da se imam še isto popoldne od pol 5. uri podati v spremstvu detektivov v Belgrad. Jaz sem gospodu pomočniku obmejne komisarija izjavil, da se me ima v smislu obstoječih zakonov prijeti, zapreti in obglaviti v Ljubljani, kjer

so me zalotili. Gospod pomočnik mi je odgovoril, da ima že izročilno dovoljenje ljubljanske policije in da moram torej iti v Belgrad zlepa ali pa zgrda. Tedaj sem mu dejal skromno: »Če me mislite peljati na državne stroške, zahtevam najmanj II. razred, zakurjen vagon (bilo je pozimi) in kaj za pod zobel« Ko je bilo tej moji zahtevi pritrjeno, sem zložil svoje potrebščine v kovčeg. Predno sem se podal na kolodvor, sem hotel vzeči še slovo od dr. Lemeža. Obiskal sem ga v njegovi advokatski pisarni. On pa je bil tako dober, da mi ni hotel privoščiti te revolucionarne slave, da bi jaz bil zaprt, on pa ne. S svojimi visokimi zvezami je tekom dveh ur dosegel, ne da bi bilo meni potrebno kaj truditi se okoli, da je ljubljanska policija prepovedala mariborski policiji mene goniti v Belgrad in gospod obmejni »pomočnik« je praznih rok odšel iz Ljubljane. Da torej nisem doživel revolucionarnega užitka belgrajske »glavnjače«, se imam zahvaliti uplivnemu tovarišu dr. Lemežu.

V Ljubljani sem se takoj podal na delo za ustanovitev legalne Delavske Stranke. Tla so bila zelo ugodna za to in iz samih delavskih vrst je vzklikala zahteva, da se pristopi takoj k organizaciji. Poudariti moram, da razen dr. Lemeža in famoznega Peterkoviča ter Koblerja ni noben delavski zaupnik nasprotoval temu načrtu, če ne štejem zraven omladincev à la Štrukelj, Klopčič etc., ki se niso nikoli zmenili za nazore in sklepe ljubljanskega in slovenskega delavstva, ampak so hodili spraševati za povelje, kaj naj mislijo in če naj sploh kaj mislijo, v Belgrad in k drugim sorodnim pikčim. Moj namen ni bil ustanoviti stranko iz raznorodnih elementov, kakor si je to n. pr. zamišljal poznejši »revolucionarni levičar« in urednik znamenitega »Glasu Svobode«, medicinar Boris Stajmer, ki je hotel, da prikojimo politični in taktični program angleške delavske stranke za Jugoslavijo in je hotel sestaviti enotno stranko iz socialistov, komunistov, narodnih in krščanskih socialistov, ki bi imela desnejši program in taktiko od samih Korunovih in Bernofovih pristašev. Meni je le bdela pred očmi novoustanovljena severoameriška »Labor Party«, ki federativno obsega vse obstoječe ameriške delavske stranke in strokovne organizacije. Komunisti imajo v tej skupni »Labor Party« svojo posebno »Workers Party« (delavska stranka), kateri pripada inicijativa za ustanovitev skupne »Labor Party«. Nekaj podobnega sem hotel, da se izvede

za Jugoslavijo, začeni s Slovenijo, v globokem prepričanju, da je nemoč našega delavskega razreda v njegovi razbitosti in razcepljenosti na razne stranke in strančice in na toliko strankarskih strokovnih organizacij, ki se med seboj pobijajo in onemogočujejo sleherni uspeh v gospodarskem in političnem boju.

Da pridemo do tega cilja, smo začeli propagirati in praktično izvajati geslo enotne fronte proletarijata, ki ga je odobravalo celokupno slovensko delavstvo in ki je našlo največji odmev zlasti pri rudarjih. Oprti na to enodušnost proletarijata, smo sklicali po § 2. zaupniški sestanek, na katerem se je imelo obravnavati vprašanje ustanovitve samostojne delavske stranke in federacije dela.

Par dni pred konferenco sem imel obširen razgovor z dr. Lemežem, da vidim, kaj poreče on k tej zadevi. Dr. Lemež, ki je na Dunaji hrvaškim tovarišem izjavljal, da sploh nikoli ni bil komunist, je v razgovoru z menoj naenkrat postal najdoslednejši zagovornik »čiste« komunizma in je dejal, da je »boljše ne imeti nobene stranke, kot pa ustanavljati kakršnokoli stranko, ki ne bi nosila komunističnega imena.« Izjavil je, da bo z energijo nastopil proti nameravani ustanovitvi politične stranke.

Na konferenci je bil naš predlog sprejet z vsemi glasovi proti glasovoma Peterkoviča, Koblerja in ... Nič »in«; kajli dr. Milan Lemež je tekom 2 dni zopet spremenil prepričanje in je glasoval za naš predlog, da se pristopi k ustanovitvi nove stranke. Povrh pa je še s skrajno vehemenco in med splošnim odobravanjem napadal »sodruge z juga«, da so v njih še ostanki nacionalnega šovinizma, ker se nočejo učiti slovensko, da ima slovensko delavstvo samo slabe skušnje od Hrvatov in Srbov, ki prihajajo v Slovenijo, ker povsod sejejo le razdor in intrige. Pohvalil je tudi navzočega Emila Stefanoviča, češ da je umel v Trbovljah pomiriti sodruge, ki so se vsled Peterkovičevih intrig skregali med seboj. Odločno je nastopil proti intrigam omladincev, kateri danes komandirajo v njegovi stranki.

* Sedanja njegova stranka ne nosi komunističnega imena, ampak pohlevno ime »neodvisna delavska stranka Jugoslavije«. Kako se bo imenovala prihodnja njegova stranka, bomo še slišali.

(Dalje prih.)

Štefan se je obrnil in občutil znova, da se zaveda ob Katarino. A sedaj je že uganil kipečo okrogolino nedrij, naenkrat je pojmlil gorkoto, ki ga je prešinjala.

»Torej si ti dekle?« je vprašal malce začuden. Odgovorila je veselo, ne da bi zardela:

»I seveda. Ampak veš kaj? Dolgo si rabil, da si prišel do tega!«

IV.

Ti štirje kopači so se razvrstili eden nad drugim ob celi višini posada. Caharija je bil najspodnji, nad njim sta delala Levaque in Chaval, in čisto zgoraj je stal Maheu, ki je moral največ prestati. Zgoraj je dosegla temperatura pelintrideset stopinj; zrak ni krožil, dihanje je postajalo sčasoma smrtonosno. Da bi natančno videl, je moral obesiti svoj osvežilko na žebelj tik glave; in ta svečilka, ki mu je sušila možgane, mu je začela razgrevali kri do vrenja. Predvsem pa je povečevala njegovo trpljenje mokrota. Skala nad njim se je cedila od vode, velike kaplje so neprestano padale v trdovratnem ritmu. Neprestano so mu udarjale v obraz. Za čelrt ure je bil popolnoma premočen. To jutro je vzela neka kaplja njegovo oko na piko in ga silila h klevi. Ni hotel pustiti dela in je zamahoval z vso močjo.

Spregovorili niso besede. Vsi so nabijali. Slišali je bilo samo pravilne udarce, ki so pritaženo odmevali kol iz daljine. Od časa do časa je hušnila svetloba čez sklade premoga, potem pa je bilo zopet vse temno.

Caharija, ki mu je ležala še v kosteh svatba, ki so jo praznovali prejšnji večer, se je hitro znebil dela, češ, da je treba iti podpirati. Za kopači je bila skoro tri metre dolga žila prazna; ker pa se niso brigali

za nevarnost in so skoparili s časom, niso pripravili ničesar, da bi steno podprli.

»Hel« je zaklical mladenič Štefanu, »pojdi po les!«

Štefan, ki ga je poučevala Katarina u uporabi greblje, je moral spraviti les gori na posad. Bila je še majhna zaloga od prejšnjega dne.

»Daj no hitro, počasně!« je zavpil Caharija.

Štefan je lezel navkreber in vlekel pod pazduho velike klade. Maheu je medtem končno razdružil svojo skalo. Nehal je stokati, se obrisal z rokavom in se nemirno oziral, kaj dela za njim Caharija.

»Pusti vendar!« je zavpil. »Po zajutruku pojdemo. Pošteno moramo prilistiti, če hočemo doseči pravo število voz.«

»Samo bojim se, da ne bo to držalo,« je rekel Caharija. »Poglej, lu je razpoka.«

Pa oče je skomignil z ramami. »Ah, kaj! Razpoka! Pa hudi če bi se vse skupaj zrušilo, ne bi bilo prvič, bi se že spet izkopali ven.« Ni se jezil dalje in je poklical znova svojega sina na delo na posad.

Sicer pa so postali vsi leni. Levaque, ki je obležal na hrbtu, je klel in ogledoval svoj levi palec, ki mu ga je posnela padajoča skala. Chaval je ježno strgal s sebe srajco in stal pol nag, da bi lažje pretrpel vročino. Vsi so bili že črni od premoga. Maheu je začel zopet prvi udrihati in držal glavo tik ob skalo. Sedaj mu je padala kaplja na glavo, in sicer tako trdovratno, da je skoro mislil, da mu vrta luknjo v črepinjo.

»Na to se ni treba ozirati,« je rekla Katarina Štefanu, »to je vsak dan tako.«

In nadaljevala je s poukom. Mladenič ki se mu je oko privadilo na temo, jo je opazoval, bila je še

bela in slabokryna kot preje in glede starosti si ni bil človek na jasnem. Dajal ji je dvanajst let, tako slabotna se mu je zdela. Vendar mu je reklo njegovo čuvstvo, da mora biti starejša pri tej deški prostosti in naivni drznosti, ki mu je bila malo neprijetna. Ni mu ugajala. Osupnila pa ga je moč tega deleta, nervozna moč, ki jo je podpirala velika priročnost. Prej kot on je napolnila svoj voziček s pravilnimi in hitrimi udari; potem ga je potisnila z enim samim lahkim sunkom do strmine. On pa se je mučil, omahnil s tračnic in zaostajal.

Ni bila zlozna pot; približno šestdeset metrov je bilo do strmine. Mestoma je šel naložen voziček le za silo skozi in porivači so se morali plaziti po kolenih, da niso zadevali z glavami. Povsod se je les pogrezal in skoro lomil.

Štefanov voziček je zdrnil s tračnic na najtežjem mestu in ga ni mogel naravnati nazaj. Postal je besen, ruval dvije kolesa, ki jih ni mogel spraviti na staro mesto.

»Počakaj,« je rekla dekle. »Če te boš razburjal, ne boš lahko živel.«

Potisnila je zadnjico pod voziček in ga dvignila z enim sunkom svojih bokov nazaj na tračnice. To je bila težja sedemsto kil. Presenečen in osramočen se je jecajoč opravičeval.

Morala mu je pokazati, kako se je treba razkorčiti in vpreli noge proti tramom galerije, da se dobi trdno oporišče. Pa je ni mogel posnemati; čevlji so ga ovirali. Bilo mu je, kot da se mu lomi telo čez sredo. Po nekaj minutah mu je postala la poza prava muka in obšla ga je tako mučna slabost, da se je moral spustiti na kolena, da se spočije in oddahne.

(Dalje prihodnjic.)

Protikomunistična Obznana na Nemškem.

(Vse komunistične organizacije na Nemškem prepovedane. — Prepoved fašističnih organizacij.)

Poveljnik državne armade general von Seeckt kot imejitelj izvršilne moči za celo Nemčijo na temelju izjemnega pooblastila z dne 26. septembra 1923., je dne 22. novembra prepovedal vse organizacije in ustanove »narodno - socialistične delavske stranke« (fašisti), »nemške ljudske stranke svobode« (desni radikalci), »komunistične stranke Nemčije«, »komunistične mladine« in »komunistične internacionale«.

Naredba se glasi:

1. Na podlagi § 1. naredbe državnega predsednika z dne 26. septembra 1923. se za celo državo razpuščajo in prepovedujejo:

Vse organizacije in ustanove Komunistične Stranke Nemčije, komunistične mladine in komunistične (3.) Internacionale.

Utemeljitev: Komunistična stranka je s svojo oboroženo vstajo v Hamburgu, z udeleževanjem svojih ostalih okrožij — zlasti na Saškem in v Turingiji — in potom oklicev in okrožnic državne centrale dokazala, da gre za tem, da vojake oborožene sile zapelje k nepokorščini napram njihovim predpostavljanim, da zavede prebivalstvo k zoperstavljenju proti naredbam izvršilnega oblastva in da potom političnega generalnega štrajka in oborožene vstaje prevrže ustavno določeno obliko nemške države. Komunistična mladina se je teh teženj z dejanjem in z usnimi in pismenimi manifestacijami udeleževala. Tretja internacionala, kateri pripadajo Komunistična Stranka in Komunistična Mladina, je te težnje podpirala in je zanje potom spisov agitirala.

2. Celokupno premoženje v § 1. razpuščenih in prepovedanih združenj in ustanov se zapleni. Ravno tako se zaplenijo tudi vsi predmeti, ki so določeni za povspesevanje ciljev in nalog razpuščenih in prepovedanih organizacij, in sicer brez razlike, če pripadajo organizaciji ali ne.

3. Kdor sodeluje pri kateri v § 1. naštetih prepovedanih organizaciji kot član ali pa jo podpira s plačevanjem denarja, s posredovanjem ali prenašanjem poročil, s prepustitvijo prostorov, z izdelavo ali razširjanjem pismenih izdelkov ali na kak drug način, se kaznuje po § 4. naredbe državnega predsednika z dne 26. septembra 1923.

4. Nosili ali razkazovali zastave ali druge značke prepovedanih in razpuščenih združenj je prepovedano. Kršilci se kaznujejo po § 4. naredbe z dne 26. septembra 1923.

Podpisal: von Seeckt.

Posebno obznano je izdal von Seeckt tudi proti fašističnim in desno radikalnim organizacijam.

Kaj izjavlja dr. Gessler, minister državne brambe (Reichswehr)?

Na seji parlamenta 23. novembra je dr. Gessler k tej prepovedi izjavil: »Ze dolgo časa je bilo jasno, da se bo treba v trenutku, ko se bo približal boj v Poruhruj ukoncu, odprlo pred nami celotno nemško vprašanje. Mi smo jasno videli, kako sta se skrajna desnica in skrajna levica pripravljali, da z oboroženo silo vržeta republiko. Ze v avgustu je prišlo do dogovora med nacionalnimi socialisti in komunisti. (Smeh pri komunistih.) Jaz imam zapisnik tega dogovora tukaj. Naj navedem iz njega le to-le: Cilji obeh smeri so različni. V sredstvih, v uporabi sile pa smo enaki. Komunistični poslanec Remmele je na tem sestanku izjavil: »Ta boj ni besedni boj v parlamentu, temveč se ga da zmagovito dobojevati le z orožjem v rokah!« To je izzvalo burno pritrdjevanje fašistov. Kaj naj stori vlada proti temu? Od vsega začetka smo bili pripravljani ta boj sprejeti! (Medklci iz komunističnih klopi: To je vendar samo naziranje in še nikaka vpora-

ba orožja! Tako? Od kod pa je prišlo 11 milijonov dolarjev denarja, ki ste jih porabili za nakup orožja za Turingijo? ... Nato izjavlja dr. Gessler, da bi sleherni revolucija v Nemčiji izzvala krvavo državljansko vojno in da bi od vseh strani vkorakale vanjo sosedne države. Vojaško nam je bilo s tem določeno primerno stališče: mi nismo mogli prej nastopiti proti bavarskim prevratnim četam, dokler smo imeli za hrbtom delavske bataljone. (Protest poslanca Ledeboura). Gospod Ledebour, vi niste upravičeni govoriti v imenu nemškega delavstva. Večina nemškega delavstva stremi za mirno dosego svojih ciljev po ustavnem potu, le manjšina deluje na nasilen prevrat! ... Nismo mogli trpeti deželnih vlad, katerih člani so imeli namen vreči weimarsko ustavo.«

Na ta način je hotel dr. Gessler opravičiti nemško obznano proti komunistom in fašistom.

Odgovor komunistov.

Centrala Komunistične Stranke Nemčije je objavila sklep, da ima komunistična stranka navzlic prepovedi obstojati tudi v naprej in da bo slejkoprej nadaljevala svoje delovanje za izvojevanje nemške sovjetske republike. Da se redno delo ne bi oviralo in da bi se člani vodstva zavarovali pred preganjanjem, slopa namesto centrale poseben direktorij, ki bo imel svoj sedež v inozemstvu. Kontrola članov se bo vršila ilegalnim potom. Zlasti poostrene so odredbe za osebe, ki hočejo na novo vstopiti v stranko. Kdor hoče postati član stranke, mora zanj jamčiti vsaj dva zanesljiva komunisti iz istega podjetja, ki sta vsaj dve leti že v stranki. Kdor postane izdajalec stranke ali pa se kot špijon vlihtopi vanjo, ta je zaigral svoje življenje in zapade revolucionarnemu strankinemu sodišču.

Kot vidimo, se tudi Nemčija vedno bolj pogreza v reakcijo. Meščanske stranke se združujejo, med proletariatom pa zija vedno globlji prepad.

Protikomunistična obznana ni izzvala nobenega oboroženega odpora, razen v Berlinu, kjer je v Lustgarten prišlo do kratkega spopada med delavci in policijo.

Trboveljski rudar:

Misli o rudarskem štrajku.
(Nadaljevanje.)

Rudarji so dobili malo podpore, komaj 30 (reci trideset) Din, le nekateri, ki so bili bolj »nepomirljivi« in ki imajo poleg tega še kako domačijo, so dobili 60 dinarjev, recimo šestdeset dinarjev. Sodrug urednik, ali je to tudi nepomirljiva klasna borba? Sedaj razumem to, kar ste nam že preje enkrat pravili: da ljudje dr. Lemežvega kova et Comp. ne bodo uvedli socialne pravičnosti. Ampak socialna pravičnost bo oživela šele tedaj, kadar bomo te pobožne kričarje pognali iz naših vrst in socialno pravičnost ustvarili sami!

Tudi sodrugi, ki so bili v zaporih, so se pritoževali čez početje teh ljudi, ki so se vsedli stavkujočim rudarjem in njihovim družinam za vrat. Obljubljali so seveda znatne podpore, ko pa bi bilo res treba žrtvam terorja pomagati, so dejali, da denarja ni, da so kase prazne, česar pa marsikdo, ki to ve — ne verjame! Rudarji smo jedli po enkrat na dan — gospodje pa, kot je Hlebec, so si pa privoščili mehke stolčke v ložah. Tudi to je nepomirljiva klasna borba? Početje teh nepremišljenih ljudi je privedlo rudarje do tega, da so začeli trumoma zapuščati »Strokovno Borbo« in »Glas Svobode« in se oklepali delavskim načelom zvestih »Delavskih Novic«. Stavka je bila že zlomljena, pa se niso upali tega povedati rudarjem. Kako se je končala stavka, nam je jasno. Jasno pa nam je tudi, kdo je zakrivil polom in desetisoč rudarjev in njihove

družine pahnil v bedo. Seveda, ko so se malo pomirili duhovi, so prilezli zopet med delavstvo in hoteli zvrčati krivdo zdaj na tega, zdaj na onega, samo da bi sami ostali čisti, mesto da bi se pobožno potrkali na prsa.

Sodrugi rudarji! Se je nekaj takih ljudi med nami, ki bi radi delali štafazo in odvrnili od organizacije še tiste ljudi, ki znajo misliti s svojo glavo. Pomnimo pa, da tudi v naši Zvezi rudarskih delavcev redimo nekatere ljudi, ki so se že radikalom ponujali za zaupnike in da jih je celo radikalna stranka zavrnila. Postavimo na svoje čelo izkušene starejše rudarje in oklenimo se »Delavskih Novic«, ki nam kažejo pravo pot mogočnih enotnih strokovnih organizacij, po kateri bomo dosegli boljši položaj. Proč z mladinci, ki uničujejo rudarsko delavstvo!

(Konec.)

Komarjevi zapiski.

Vabilo na ustanovitev akcijske družbe.

Podpisani si usoja tem potom stopiti pred slovensko javnost v vabilom na subskripcijo delnic v naslovu omenjene družbe, ki si je stavila za svoj edini in izključni cilj: **človekoljubnost!**

Razlogi: spodaj podpisani, kakor tudi drugo cenjeno in na subskripcijo vabljeno občinstvo je v zadnjih dnevih nemilo opažalo in bridko občutilo brozgo po ljubljanskih ulicah. Nekateri so rekli, da prihaja to od prevelike toplote zemlje, drugi zopet so trdili, da je sneg premehak itd. Nobeden teh odgovorov podpisane ni mogel zadovoljiti in sicer deloma zato, ker so se mu zdeli ti odgovori takole, kakor pravi Srb »na brzu ruku«, deloma pa in zlasti zavoljo tega, ker ima nekoliko raztrgane čevlje. V teh raztrganih ali bolj rečeno necelih čevljih, se je napotil podpisani po ljubljanskih ulicah in spraševal ljudi, odkod ta brozga. Da ne bi prišlo do kakega nesporazumljenja, izjavljam, da se vrže na tako delo samo človek, ki mu je resnica nad vse, ki ima poleg tega mnogo časa, najmanj štiriindvajset ur na dan in raztrgane čevlje. Dobil je mnogo odgovorov, ki pa so bili zopet vsi površni, tako da je že obupaval, ali sploh pride resnici, hčerki božji, do dna ali ne. In prišel je, do dna namreč. Ko je tam na oglu finančne direkcije dobro dvakrat zajel s čevlji, je opazil pred sabo človeka, ki je stal mirno v luži z raztrganimi — ne — razcapanimi čevlji. Vprašal ga je podpisani: »Mož, povejte mi po resnici in pravici, od kod ta brozga?« In mož je pokazal s prstom predse in rekel: »Od tam-le. Od »Domoljuba«! Pomislite: šestindvajset tisoč se ga fiska — saj je čudno, da ne nastane povodenj!«

Tak je torej dejanski stan. In da ni rožnat, bo pač priznal vsak objektivni človek. Če bo šlo to tako dalje, da se bo »Domoljub« fiskal v tolikih izvodih, preji nevarnost, da nastane vsled te vode ne samo brozga in povodenj, ampak potres in celo vesoljni potop! In kdo bo temu kriv in bo moral zagovarjati to pred sodnim stolom neizprosne zgodovine? Mi in samo mi! Narod naš dokaze hrani.

Da se torej odvrne preteča nevarnost, predlaga podpisani, naj bi se ustanovila akcijska družba, ki naj bi imela kakršenkoli obratni predmet, n. pr.: žensko emancipacijo, navduševanje za društvo narodov, slovensko parlamentarno opozicijo ali kaj podobnega.

Čisti dobiček te akcijske družbe bi se uporabil izključno v to, da bi odškodoval izdajatelje »Domoljuba« za tiste izvode, ki bi se manj fiskali. »Domoljub« naj bi se fiskal v najmanj pet tisočih izvodih. Pod to številko bi se absolutno ne smelo iti, kajti drugače nam neizogibno grozi suša in kaj to pomeni, smo bridko občutili zadnja leta. Kot delničarji te humanitarne akcijske druž-

be za preprečenje potresa in vesoljnega potopa so vabljeni vsi Slovenci, brez razlike prepričanja, spola in starosti — tudi tisti, ki imajo nove čevlje ali celo še galoše z gamašami povrh. V takih resnih trenutkih ne gre, da bi nas razdvajale kake malenkosti, zato upa in pričakuje podpisani, da ne bo ostal njegov glas — glas vpijočega v puščavi. Narod, premisli, gre za vse!

Pripis: Če se ne bi uporabil ves čisti dobiček za odškodovanje izdajateljev »Domoljuba«, kar bo pač slučaj samo takrat, če bo obratni predmet snujoče se družbe jako privlačen, n. pr. slovenska parlamentarna opozicija, če se torej ne uporabi cel čisti dobiček v gori omenjene človekoljubne in plemenite svrhe, bi bilo uporabi ostaneke dobička v to, da se da izdajateljem »Slovenca«, da bi lahko izdajali list v nekaj tisočih izvodih več. To bi bilo priporočljivo vsled tega, ker danes silno primanjkuje žvepla, kar vsi kadilci, ki ne nosimo s seboj smrdljivega bencina, bridko občutimo na svoji koži in svojem žepu. S tem, mislimo, bi se odpomoglo sedanjemu pomanjkanju žvepla in bi se cena žvepla bržčas občutno stabilizirala. Pri tem bi bilo paziti samo na to, da ne pride v promet strupeno žveplo, kakor se je to zgodilo lansko leto, kar je povzročalo rdečico po licih in nogah.

Komar.

Včasih je lušno blo! Da včasih! Kakor pravi pesem: »Časi, mladi časi« intakodalje. Če je umrl kak oficijal, pa je »Ljubljanka« prinesla po vrsti z imenom in primkom in — to posebno! — in službenim činom vse, ki so se udeležili pogreba. Začel se je pogreb pri ekselenci, nehal pri diurnistu. V kako tolažbo je moralo biti težko prizadeji rodbini še na stara leta, ko je potegnila dobično številko »Ljubljanka«, že vso orumenelo in zaprašeno, izza ogle dala in si še enkrat pri čitanju imen postavila pred dušo listo celo vrsto cilindrov, ki so bili nekateri naravnost časitiljivi, saj so se dvigali in mahali ob sprevedu Njenega Velikanstva Marije Terezije, ki je imela tudi v Ljubljani svojo ulico. Kdor pa ni bil nepristranski in ni hotel obnavljati v svojem srcu celega spreveda, ta je vzel, kakor je bil pač ali narodno-napreden ali slovensko-ljudski, ta je vzel torej v roke dobično številko »Slovenca« ali »Slovenskega Naroda« in štel v duhu svoje pristaše s cilindrom. Pri tem si je lahko napravil natančno sliko, prvič, kak bo njegov pogreb, kadar umrje, če bodo seveda še vsi pristaši živeli — in drugič je imel prijetno zavest, da tega in tega v stranki ni več med živimi. Ta zavest je bila sladka vsled tega, ker je on ostal živ, njegov strankarski cilindar, oziroma pristaš, pa je moral iti, in drugič vsled tega, ker se je s tem zboljšalo njegovo stališče v stranki, če ne morda celo v uradu. Kajti bog je previdno ukrenil, da vobče starejši in višje šarže, kar je isto, preje pomrjo kot mlajši, tako da pridejo mlajši na njih mesta, če jih kdo drugi ne spodrine (mlajše namreč, ne mlriče!)

Kakšna lep asimetrij je to bila, vedel si, kdaj boš umrl, pa če tega ne, si vedel vsaj natančno, kakšen pogreb bo, tako da si ga dal lahko naslikati in obesiti na steni, če si se zanimal za slovensko umetnost. In vedel si, da ne smeš umreti od ničesar drugega kot od starosti, kajti »Ljubljanka« ni dopuščala smrti, preden nisi imel vsaj vseh službenih let, da si šel lahko v penzijo. Navadno pa si moral še živeti par let v penziji in so morale biti tvoje zadnje besede poleg vsega drugega: »Domovje moje, Avstrija, ti biser vsega si sveta!«

Kje, kje, vprašam, je danes vse to? Ljudje mrjo, kadar in kjer se jim zdi, če ne najdejo drugega vzroka, umirajo na španski gripi. »Ljubljanka« ni več, pač imamo »Uradni list pokrajinske uprave, ki prinaša na mestu pogrebov premeščanja raznih carinikov. Kam naj to vede?

In še več. Ljudje se tudi ne dajo več pokopavati, ampak se sežigajo, prah pa spravijo v kak lonec, ga postavijo na okno in posadijo vanj hren! Da, danes se ne spleča živeti, kaj šele umreti! Za to je pač prav naredil Steinach, ki je iznašel tak aparat, da bodo ljudje večno živeli. In tudi cilinder izginja, na njegovo mesto pa stopajo shimy-čevlji. Od vsega je ostalo samo še narodno-napredna in ljudska stranka ter »Domoljub«. Ljudje, jaz se bojim življenja!

Komar.

Pogovori po delu.

Izmučena sta šla oče in sin z dela. Glad jima je bil zapisan na obrazu. Vstopila sta v zakajeno tesno rudarsko stanovanje, bolj podobno svinjaku kot stanovanju. Zena-mati jima prinese borno kosilo — zelje. Med jedjo pa se razvname sledeči pogovor:

Oče: Čul sem, da so zopet izšle »Delavske Novice«. No, saj jaz nič ne rečem zoper nje. V najtežjih bojih so nam stale zvesto na strani in zagovarjale naš bedni položaj. Poglej, sin! Kako pa naj pridem do tega, da si še ta list naročim?

Sin: E, kako! Jaz sem jih včeraj bral, pa se mi zde boljše nego »Glas Svobode« ali »Strokovna Borba«. Jaz bom opustil oba ta glasila in si naročil »Delavske Novice«.

Oče: Zakaj se ti »Delavske Novice« bolj dopadejo nego »Glas Svobode« ali »Strokovna Borba«? Mar ne zagovarjata »Strokovna Borba« in »Glas Svobode« našo stvar?

Sin: Ne samo da ne zagovarjata naše upravičene stvari, ampak zagovarjata najreakcionarnejše naše nasprotnike!

Oče: Kako to misliš? Mogoče so pa v službi kakšne reakcionarne stranke? Mogoče celo v službi Trboveljske premogokopne družbe?

Sin: No, oče, pogledaj najprvo delo teh ljudi, ki izlivajo črnilo v te liste, potem, kakšni ljudje so to, kaj so že vse počeli, in nazadnje šele, kaj pišejo.

Oče: E, sin! Mogoče pa ne bova mogla tako natanko pregledati vse stvari. No, pa povej ti, kaj veš in kaj misliš o njih!

Sin: Na čelu teh revolucionarjev je neki dr. Lemež! Ta Lemež je bil proli ustanovitvi Komunistične Stranke Jugoslavije. Na vukovarskem kongresu se je izkazal kot centruša. No, to še vendar ni vse. Za časa žaloigre na Zaloški cesti je napravil svojo barikado doma pod posteljo. No, vsaj »Naprej« je tako pisal, da se je pod »špampeš« skril. E, to je revolucionar! Oče, vi ste že prestari za take barikade, kajti vi bi ne bili tako naglo pod posteljo. No, pa pushva tol! Ko je postal poslanec in ko je prišla zloglasna »Obznana«, se ni upal z delavci niti pogovarjati. Pred zakonom o zaščiti države pa je pobegnil na socialistični Dunaj. Kaj je tam delal, nam ni znano. Vemo pa, da je potem, ko je prišel nazaj v Ljubljano, pisal v »Jugoslavijo«, in sicer za denar. To ne zna vsak revolucionar! V Ljubljani so sestavili kandidatno listo za narodne poslance. Slišal sem, da mu je naš znani Klemenčič očital, da ima zvezo s socialdemokratom Dragišo Lapčevićem. No, saj nič ne rečem čez Lapčevića, ker ga ne poznam, ampak nesramnost je to, da bi z mandatom »nezavisnih« potegnil v socialdemokrate.

Oče: Jaz sem samo enkrat videl gospoda Lemeža, pa se mi je zdel preveč gosposki. Nekaj sem ga hotel vprašati, pa ga nisem znal obgovoriti.

Sin: No, saj to ni tako hudo, da ga niste znali obgovoriti, saj vi niste študirali doktrine kot Lemež. Lemež je tudi obetal, da bodo vse žrve reakcije podpirali, ali vam je znano, ko je bil eden prejšnjih članov Z. R. D. štiri mesece in pol zaprt, pa mu niti fiska niso dali in tudi njegovi družini ne. To je revolucionarno; ako

pa zahtevaš, da se ti nazadnje nekaj par podpore da, potem pa vstanejo gospod doktor, zmajejo z glavo: kasa je prazna! Pa če prav veš, da bi ti nekaj lahko dali.

Oče: No, tudi to je lepo, ampak meni se zdi, da tudi Hlebec, no saj poznaš Berlina ali kakor mu pravijo Upravda — ne more govoriti tako nepomirljive borbe, kakor kriči ker je njegov oče blagajnik pri T. P. D., vsaj tako sem slišal od drugih. Če je pa to res, potem gotovo tudi Upravda pomaga svojemu očetu, oče pa seveda T. P. D.

Sin: Tega jaz nisem vedel, da je Berl sin blagajničarja T. P. D. Ampak to pa mi je znano, da je rad zahajal v razne kavarne in zelo rad tudi v mehke lože, ki so zelo, zelo drage.

Oče: Jej, jej, kaj mi ti pripoveduješ! To pa ni verjetno! No, odkod pa ti ljudje denar dobodo, da tako imenitno žive? Saj vendar mahava celih osem ur, da sva vsa mokra od potenja, pa morava jesti zelje. Upravda pa hodi v lepe in mehke lože — — —

Sin: Meni se zdi, da tam na Turjaškem trgu ni vse v redu. V deželi »nezavisnih« so tudi ministri, ali kako bi že dejal: voditelji-radikali.

Oče: Veš, Jože, to pa ni lepo, da tako govoriš o voditeljih. Mar misliš, če je v našem Belgradu vse radikalno, da je tudi v Belgradu »nezavisnih« vse radikalno?

Sin: O tem pač ne bova razpravljala midva, saj nisva radikala. To pa vem dobro, da je neki general s Turjaškega trga pri radikalih in da je baje dobil tudi nekaj pare za propagando.

Oče: Že mogoče, saj je tudi pri nas v Trbovljah pri Zvezi en general, ki se je radikalom ponujal za zaupnika. Vse, kar poveš, je prav; vendar se mi čudno zdi, da ne vlečeš s temi mladini. Saj so navadno vsi mladi ljudje enaki.

Sin: Ja, dragi oče! Vem to, ampak jaz nočem, da bi delavec še bolj trpel kot trpi. Saj vidimo, kako je drugod. Tudi pri nas bi kaj takega prišlo, ako bi tem mladim generalom na slepo verjeli.

Oče: To me pa veseli, Jože, da si tako preudaren. Vem, da boš sedaj opustil našo organizacijo, ali ne?

Sin: V zmoti ste, oče! Našo organizacijo je treba še bolj podpreti, še več članov za njo pridobiti in bolj jo usposobiti za boj. Ampak treba je te mlade generale kot Lemež, Upravda Hlebec in komp. vreči ven iz organizacije in postaviti na njih mesta bolj izkušene, poštene in resne ljudi, ki jim ni mar samo kavana in lepe lože, ampak bedno stanje nas in kmetov.

Oče: Veš, Jože, prav zadovoljen sem s teboj. S teboj vsaj lahko kaj pametnega govorim. Morava se večkrat pogovarjati o našem položaju in o nalogah naših organizacij. Če bomo take zmage imeli, kot smo zadnje, potem bo tudi pri nas kmalu še huje, kot je danes! Ti pa vse to prav dobro razumeš, glej, da boš dobil tudi druge za to pametno stvar; jaz sem s teboj in bom toliko časa, da se vse to udeležim. Ne pozabi naročiti »Delavskih Novic«, s tako vmeno jih bom podpiral, kot sem jih prej. Vem, da so okrog njih značajni in poštene moške, ki jim je za konsolidacijo razmer in za izboljšanje gmočnega položaja tisočev nas bednih.

Sin: Tudi mene veseli, da uvidevate vse to in da nam boste pomagali reducirati generale in ministre na Turjaškem trgu in postaviti na njih mesta poštene in značajne ljudi. Na svidenje, oče!

Oče: Na svidenje, Jože! Ne pozabi naročiti »Delavskih Novic«.

Sin je nameril korake proti Refju, oče pa je bil vesel, da sta se tako pravilno zgovorila v upanju, da nadaljujeta v dolgem večeru.

Na svidenje v prihodnji številki.

Sin sajaste trboveljske doline.

Tedenske novice.

Nemška vladna kriza traja že več dni. Sedaj je sestava ministrstva poverjena klerikalcu Stegerwaldu, ki naj bi sestavil koncentracijsko meščansko vlado.

Industrijska kriza v Poruhrju se polagoma rešuje. Lastniki premogovnikov so v Düsseldorfu sklenili kompromis s francoskimi oblastmi. Delo v rudnikih se bo nadaljevalo. Tudi nemški železničarji se vračajo na posel in jih je sprejetih nazaj v službo že čez 40.000.

Akcija za vzpostavitve rednih odnosov med Jugoslavijo in sovjetsko Rusijo napreduje. Govori se, da bo vlada dala izgnati iz države SHS vse Vranglove monarhistične oficirje, s čimer bi se ustvarilo ugodno ozračje za obnovo diplomatskih odnosov. To se govori. Zaenkrat pa v Belgradu še vedno sedi carski ruski »poslanik« Strandmann.

Kakšen ministrski predsednik je bil dr. Zeigner? Dr. Zeigner, bivši ministrski predsednik socialistično-komunistične koalicije na Saksonskem, sedi v preiskovalnem zaporu, češ da se je dal kot ministrski predsednik podkupovati. Meščanski listi trdijo, da je priznal že za 60 slučajev, ko je vzel podkupnino. Baje izjavlja dr. Zeigner, da so tudi drugi njegovi ministri jemali darove. Isto da je delal tudi policijski ravnatelj v Dresdenu. Previdnost zahteva, da počakamo na nadaljnji potek preiskave, preden verjamemo vse te govorice.

Kakšna je to pameť? Pisali smo, da Zorge in Lemež niso nobeni komunisti, nobeni revolucionarji, ampak strahopetci in »revolucionarni« frazerji (gobezdači). Dejali smo, da ti ljudje koristijo s svojim delom buržuaziji in škodujejo proletariatu, da imajo od njih kapitalisti samo profit, kot n. pr. zlomljena rudarska stavka, skratka: trdimo, da ti ljudje niso niti malo nevarni meščanskim postavam, ampak samo delavcem. Sedaj pa pride ta mali Hlebec in Klopčič, pišeta v »Glasu Svobode«, da se to pravi pomagati policiji. Kje je tukaj ostala vajina pameť? Kje logika? Mi, ki poznamo hlabre vojščake v »Glasu Svobode«, vemo natanko, da prej ne bodo začeli nobene revolucije, dokler ne dobijo pismenega dovoljenja od pokrajinske uprave, od ljubljanske policije in od celjskega okrajnega glavarstva. In taki pohlevni državljanički se kregajo nad nami, ki jim ravno s svojimi razkritji jemljemo vsako revolucionarno slavo in jih s tem krijemo pred popolnoma brezpredmetnim preganjanjem, ki se ga v svoji »srčnosti« tako bojijo. Kakšna je to hvaležnost? Dečke torej pomirjevalno opozarjamo, da se jim z naše strani ni nič bali, pač bi jim priporočali, da pri mejo za ušesa policijske konfidente in špijone, ki se nahajajo v njihovih lastnih vrstah. Ali se je Cvijić že opral očitka, ki mu ga je izrekel Sima Marković in drugi? Ali ni čudno, da oblasti preganjajo in zapirajo ravno uboge in nedolžne rudarje, medtem ko si največji frazerji podajajo kljuko pri deželnih in državnih oblastvih in žive skrajno razsipno? Tu iščite svoje Azeve! Policijski špijon, ki se vrine v delavsko stranko, je vedno največji revolucionarni frazer in se rad dela mučenika, da si pridobi zaupanje. Najrajši sedi v centrali stranke. Po potrebi se da za par dni tudi zapreti, da se mu ne pride na sled. V opozicijo špijoni ne hodijo. Dokazano je, da imajo vlade v vseh delavskih levih strankah špijone. Večletni znaki so nas prepričali, da so bili špijoni tudi v KSJ. Tudi NDSJ ni brez njih. Hic Rhodus, hic salt!

Starim naročnikom »Delavskih Novic«. — Nekateri naročniki nas vprašujejo, čemu je potreba toliko pisati o revolucionarnih frazerjih okrog »Glasu Svobode« in da se s tem poleg Lemeža, Hlebca, obeh Zorg itd. zadeva tudi poštene ljudi. Tem sodrugom odgovarjamo, da z

napadi nismo začeli mi, ampak »Glas svobode« še v času, ko so »Delavske Novice« prenehale izhajati in se torej nismo mogli braniti. Dasi je prav vse, kar trdimo o družbi revolucionarnih frazerjev, resnično in za to s podpisom jamčimo, bi jih pustili v miru, če ne bi vedeli, da ne pride do nobenega resnega in resnočnega delavskega gibanja v Sloveniji, dokler bo ta družina vodila za nos levico delavskega pokreta. O tem nas uče večletne izkušnje. S temi ljudmi se ne da pametno razpravljati, ker jih vodi le pohlepnost po časti in po blagu. Političnega prepričanja nimajo nobenega. V Vukovaru so bili centrušaši. Jaka Zorge je tam vpil komunistom s svojim znano surovim glasom: »Komunisti so barabale!« Da so mogli postati poslanci, so se nato prelevili v »komuniste«. Nato so po »Obznani« bili za nevtralne sindikate in profirsrbki in hrvaški komandi pri nas. Navdušeno so glasovali za ustanovitve SSDL in so se na vse načine pehali, kdo bo na boljšem mestu kandidiral za poslanca. Ko so delavski zaupniki postavili za nosilca liste Makuca mesto Marcelna Zorge, je za slednjega SDL postala »ričet-stranka«, ker ni on komandiral. Sredstvi, ki so znana in ki so umazana, so razbili SSDL in ustanovili NDSJ, ki je prava slika nemoči in konfuzije. Ponujali so se napredaj raznim strankam in nekateri so vzeli tudi denar. Kdor da več... Te ciničke, ki jih vsi, ki so imeli z njimi opravili, dobro poznajo, je treba paralizirati in ozdravljenje delavskega pokreta nastopi s presenetljivo naglico.

IZ UPRAVE.

Današnji številki smo priložili položnice in prosimo naročnike, naj nam nemudoma pošljejo naročnino. Ko delavski list smo navezani samo na redno plačevanje naročnine in na požrtvovalnost sodrugov. »Delavske Novice« stanejo mesečno 6 dinarjev, četrtletno pa 18 Din.

Upravništvo »Delavskih Novic«.

IZ UREDNIŠTVA.

Vsled preoblega gradiva je v današnji številki mnogo dopisov izostalo. Dopisnike prosimo potrpljenja.

Uredništvo.

Opozorilo. Zaupniki in naročniki iz industrijskih revirjev nas opozarjajo, da Lemeževi in Hlebčevi agenti trosijo okrog govorice, enkrat da »Delavske Novice« plača Pašič, drugič, da jih plača Trboveljska. Sodruge prosimo, naj nam imena agentov, ki razširjajo te laži, takoj naznajo in navedejo tudi priče, da nam bo mogoče Lemež-Hlebcu pred sodiščem razvezati usta. Priprostim delavcem, ki ponavljajo klevete plačanih agentov, pa razjasnite, da buržuazija plača tistemu, ki je razbil delavsko enotno fronto, ki je uničil močne strokovne organizacije, ne pa tistemu, ki hoče staro enoto in staro delavsko moč zopet na noge postaviti.

Uredništvo.

Naš odgovor. »Glas Svobode« in »Strokovna Borba« sta pač mnenja, da je napadati bolje, kot braniti se. Zatorej nas napadate z nazivi, kot »konfidenti«, »radikalni plačanci« itd. K tem napadom ne dostavljate nobenega dokaza, celo nobenih indicij, ker jih pač nimate. Torej vedoma lažete. Trditve, ki smo jih mi izrekli o nekih ljudeh NDSJ, smo tudi podpisali in torej za njih povsod odgovarjamo. Koga pa naj primemo za podla obrekovanja iz tabora revolucionarnih frazerjev? Če kaj veste, zapišite to z dokazi in podpišite se pod svoje trditve, sicer ste navadni zakotni figovski obrekovalci. Na tak način se pa niti malo še niste razbremenili glede naših trditve. Kdor molči, ta priznava.

Uredništvo.

Lastnik in izdajatelj: Konzorcij.
Odgovorni urednik: Lojze Dolenc.
Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.